

Tantárgy neve: Oktatásszociológia	Jellege: kötelező	Kreditek: 3	Tantárgykód: WPED205
Tantárgyfelelős: Lukács Péter, CSc, egyh. d., professor emeritus	Munkaforma: előadás	Óraszám: N: 30 / L: 12	Értékelés: kollokvium

A tantárgy oktatásának célja:

A hallgatók megismertetése a nevelés- és oktatásszociológia tudományterületével, e társadalomtudományi diszciplína alapfogalmaival, szaknyelvével, sajátos nézőpontjaival, főbb elméleteivel. A kurzus bemutatja a nevelés-oktatás néhány konkrét kérdésének oktatásszociológiai megközelítési módjait a különböző elméletek nézőpontjából. Fontos cél, hogy e nézőpontokat a kurzus hallgatói a mai magyar nevelés- és oktatásügy problémáinak azonosítására, feltárására képesek legyenek alkalmazni.

Fejlesztendő kompetenciaterületek:

A nevelés- és oktatás társadalmi összefüggései felismerésének, értékelésének, alkalmazásának kompetenciái. Ismeretek: Társadalmi hatások és összefüggések a nevelésben, oktatásban, a nevelés- és oktatásügy hatásai a társadalomra és a társadalomban. A szociológia és más neveléstudományi diszciplínák kölcsönös kapcsolódási lehetőségei. A nevelés és oktatás ma, nemzetközi és hazai társadalmi összefüggései. Képességek: A nevelés, oktatás, kutatás, fejlesztés során vagy a szakmai társas együttműködésben keletkező pedagógiai- szociológiai jellegű problémák megragadása, a megoldási lehetőségek oktatásszociológiai vonatkozásainak átlátása. Attitűdök: Kritikai-elemző, tényekre alapozó, de értékalapú tudományos megközelítésmód.

Kötelező irodalom:

- Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába (második, jav. és átd. kiadás) Osiris, Bp., (Vigyázat! *Nem az első kiadás!*): 12. (Oktatás) fejezetből. Alapfogalmak, Elméletek, Nemzetközi tendenciák, Vitakérdések. 16. (Kultúra stb.) fejezetből: Alapfogalmak, Elméletek, Nemzetközi tendenciák
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_bevetes_a_szociologiaba/index.html
- Giddens, A. (2008): Szociológia. (Második kiadás.) Osiris, Bp., (Vigyázat! *Nem az első kiadás!*): 6. (Szocializáció stb.) fejezetből 140-150. o., 17. (Oktatás...) fejezetből 525-528, 542-561. o. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/giddens-anthony-szociologia-osiris-tankonyvek-2008/?pg=562&layout=s>
- Németh A. - Boreczky Á. (1997): Nevelés, gyermek, iskola. A gyermekkor változó színterei. Eötvös József Könyvkiadó, Bp., 21-28, 38-46., 74-85., 102-135. o.
<https://drive.google.com/file/d/1EV8I3qnkT54b2AodxjzO1LINTRXymmVI/view?usp=sharing>
- Andor M. (1999): Az iskolákon át vezető út. Új Pedagógiai Szemle, 10. sz. 3-18. o. <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00031/>
- Kende Á. (2001): A kudarcok okai. In: Andor M. szerk.: Romák és oktatás. Iskolakultúra, Pécs, /Iskolakultúra Könyvek, 8./ 65-73. o. http://misc.bibl.u-szeged.hu/45474/1/iskolakultura_konyvek_008.pdf
- Lukács P. (1992): Oktatáspolitikai és iskolaszervezet. Holmi, 5. sz. 711-720. o.
https://drive.google.com/file/d/1zs8KBcchaV3O5mEkyN1cFRUG3oJvZ_bD/view?usp=sharing
- Prókai E. (2018): Pert nyertek a Gyöngyöspatán szegregáltan oktatott romák. Index.hu., október 16.
https://index.hu/belfold/2018/10/16/abcug_gyongyospata_iskolai_szegregacio_oktatas_szegenyseg/
- Kende, Á., Messing, V., & Fejes, J. B. (2021). Hátrányos helyzetű tanulók digitális oktatása a koronavírus okozta iskolabezárás idején. Iskolakultúra, 31(2), 76-97. <https://doi.org/10.14232/ISKKULT.2021.02.76>
- Lukács P. (1992): Oktatáspolitikai és iskolaszervezet. Holmi, 5. sz. 711-720. o.
https://drive.google.com/file/d/1zs8KBcchaV3O5mEkyN1cFRUG3oJvZ_bD/view?usp=sharing
- Németh K. (2015) Az ellenállás képei. Vizuális módszerek az iskolai ellenkultúra vizsgálatában. Új Pedagógiai Szemle, 9-10. sz. 70-82. o. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/lapszamok/2015-9-10>

Ajánlott irodalom:

- Bourdieu, P. (1978): A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése. Gondolat, Bp.
- Bánfalvy Cs. (2012): Gyógypedagógiai szociológia. 4. bőv. és frissített kiad. Bp., ELTE BGGyFK,
- Berényi E., Berkovits B., Eröss G. (2008): Kiváltság és különbségtétel a közoktatásban. Gondolat, Bp.
- Boreczky Á. (2009) szerk.: Cigányokról – másképpen. Gondolat, Bp.
- Csüllög Kr., Lannert J., Zemléni A. (2015): Számít a pedagógus és az iskola! Oktatási Hivatal.
- Ferge Zs., Háber J. (1972) szerk.: Az iskola szociológiai problémái. KJK, Bp.
- Kozma T. (2004): Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Kozma T. (2004). Kié az egyetem? A felsőoktatás nevelésszociológiája. ÚMK, Bp.,
- Pukánszky B. (2001): A gyermekkor története. Műszaki Könyvkiadó, Bp.
- Riesman, D. (1983): A magányos tömeg. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp.
- Sáska G. (2007): Közműveltség és magántudás. FKI – ÚMK, Bp.
- Somlai P. (1997): Szocializáció. A kulturális átörökítés és a társadalmi beilleszkedés folyamata. Corvina, Bp.
- Szabó L. T. (1988): A „rejtett tanterv”. Magvető, Bp.
- Szemerszki M. (2016): Hátrányos helyzet és iskolai eredményesség. OFI, Bp.
- Varga J. (2019) szerk.: A közoktatás indikátorrendszere, 2019. KRTK-KTI, Bp.
https://www.mtakti.hu/wp-content/uploads/2020/01/A_kozoktatasi_indikatorrendszere_2019.pdf
- Weber, Max (2005): A tudomány és a politika mint hivatás. Kossuth, Bp. (Több különböző kiadása is van.)

Kurzustematika:

A nevelés- és oktatásszociológia alapfogalmai (*Kultúra, szocializáció, környezet vagy öröklés; „a gyermekkor története”, az iskola mint társadalmi intézmény*)

Növeli-e, vagy csökkenti a társadalmi egyenlőtlenségeket az iskola? (*Az iskoláztatás társadalomtörténete, oktatási ideológiák; társ. reprodukció, egyenlőtlenségek, mobilitás, szelekció, szegregáció, integráció, inklúzió*)

A felsőoktatás átalakulása (*„Tömegesedés”; expanzió, vagy túlképzés, „tudástársadalom”*).

Követelmények, értékelés:

A kötelező irodalom és az előadások anyagának ismerete a szóbeli vizsgán. A vizsgára bocsátás feltétele az órák legalább 80 százalékán való aktív jelenlét, kommentárok/kérdések leadása és a félév során egy egyeztetett témájú házi dolgozat elkészítése, ill, ismertetése. A dolgozat minősége beszámít a vizsgajegybe.

Kursus hirdetője:

WJLF Neveléstudományi tanszék

Félév:

2021/22. tavasz

Oktató:

Lukács Péter, CSc, egyh. d., professor emeritus